

Aflevering 3 tuinierkwartier

00:00 Intro

Petra: Nou leuk dat we er weer zijn.

Joost: Zeker.

Petra: We gaan vandaag de derde aflevering doen van tuinierkwartier. Ik ben Petra Vijverberg.

Joost: Ik ben Joost van Rooijen.

Petra: En samen maken wij tuinierkwartier. Ik ben een grote tuinfanaat en Joost is onze vakidoot.

Joost: Dank je wel. Gaan we gelijk zo beginnen? Prima, die stempel draag ik graag. Het dekt de lading.

Petra: Hoe is het met jou Joost, wat heb jij deze week allemaal gedaan?

Joost: Ja, buiten nat, dat hebben we vorige keer al gesproken. Maar we hebben wat tuinen afgeleverd en beplant. Ja, dat vind ik wel echt wel een van de leukste dingen om te doen en het onderhoud barst los. Dus daar zijn we druk mee met z'n allen. En jij Petra, wat heb jij uitgespookt?

Petra: Ja, ik ben druk met de podcast. Maar het gaat heel goed, we hebben echt heel veel leuke reacties gekregen. We staan bij Apple Podcast op nummer één in de huis en tuin categorie.

Joost: Ja, waanzinnig toch

Petra: Dus daar zijn we natuurlijk supertrots op. En willen we onze luisteraars ook allemaal supergraag voor bedanken.

Joost: Ja, wie had dat gedacht Petra?

Petra: Ja, gehoopt. En ja, misschien is dit ook het moment om eventjes vooruit te kijken naar de komende afleveringen. Want we zijn natuurlijk bij nummer drie en misschien vragen onze luisteraars zich af wat hier de structuur is. Of misschien hebben de mensen er geen last van maar ben ik het zelf vooral. Wat we natuurlijk proberen is er een beetje een logische opbouw aan te brengen in hoe je naar je tuin kijkt en hoe je begint.

Joost: Ja, zeker. Het begon natuurlijk met de tuin te bekijken door de ogen van een tuinarchitect, dat is toch eigenlijk wel het begin. Je zit met een idee en hoe ga je aan de gang. Om dus niet de tuin om een klike heen te ontwerpen kan je een tuinarchitect in de hand nemen. En dan nu de vervolgstappen, we hebben een hovenier in de uitzending gehad. Dus er zit wel een logische opbouw in.

Petra: En de komende aflevering gaan we er natuurlijk op door bouwen. Je kunt praten over de grond in je tuin, dat is natuurlijk superbelangrijk. Dat je daar de juiste planten bij kiest, hoe je meer insecten en dieren in je tuin krijgt. Dat betekent ook dat we af en toe misschien iets meer theoretische basis moeten gaan neerleggen.

Joost: Daar ontkomen we niet aan.

Petra: Nee, dus één van de komende aflevering gaan we het bijvoorbeeld ook hebben over de plantenkunde. Wat zijn eenjarige, wat zijn vaste planten en heesters?

Joost: Wat ook wel belangrijk is, is hoe herken je goed gekweekte planten. En wat is het belang daarvan? Dat je zorgt voor een kwalitatief goede basis. En de basis begint natuurlijk in de grond. Dus de grond moet in orde zijn, dat gaan we stap voor stap allemaal bespreken.

Petra: Dan komen natuurlijk ook bij het onderwerp van vandaag. En na de natte weken die we achter de rug hebben is het een heel actueel onderwerp gebleken. We gaan het hebben over water in de tuin. Als je een tuin hebt dan weet je dat het vaak te veel of te weinig is. En de vraag is hoe ga je dat water in goede banen leiden als het in je tuin is. En wat ga je doen om je planten in leven te houden als het heel droog is. En daar gaan we het vandaag over hebben met Lisette Heijke en Mirko van Ingen van Amsterdam Rainproof. Welkom allebei.

Joost: Welkom.

Lisette: Dank je.

Mirko: Dank je wel. Leuk er te zijn.

Joost: Ja, super dat jullie de tijd vrij konden maken voor dit belangrijk onderwerp natuurlijk.

Petra: En voor wie Amsterdam Rainproof niet kent. Het is een programma waarin de gemeente, waterschappen, bedrijven, bewoners samenwerken om de stad Amsterdam regenbestendig en klimaat robuust te maken. Dat is natuurlijk niet alleen belangrijk in Amsterdam, ik denk dat er heel

veel dingen gebeuren die voor iedereen met een tuin relevant zijn in heel Nederland. Ongeacht of het een grote of een kleine tuin is.

Joost: Ja, het is heel hot. Het is sowieso in veel nieuwbouwwijken wordt het natuurlijk al van begin af aan aangepakt. Daar kunnen jullie misschien ook wel iets meer vertellen zo meteen?

Mirko: Zeker.

Joost: Maar het is in ieder geval landelijk, eigenlijk wereldwijd natuurlijk maar laten we het bij Nederland houden, is het echt wel een issue. Zowel droogte als de regen?

Petra: Voordat we dat gaan doen, gaan we natuurlijk beginnen met het tuinmoment van deze week.

04:51 Tuinmoment van de week

Joost: Ik moest er even over nadenken. Tuinmoment, wat ik al zei, de beplanting van tuinen waar ik heel vrolijk van wordt en dat er een enorme run is op beplanting. Dus lege schappen bij de leveranciers en dat soort gekkigheden, ongekend.

Petra: Is dat de tijd van het jaar? Of is dat speciaal nu?

Joost: Dat is eigenlijk wel speciaal nu.

Petra: Hoe komt dat?

Joost: Ja, door de gekte eigenlijk van corona durf ik wel te zeggen, dat de leverancier er is gewoon een enorme run. Iedereen is met de tuin bezig, dat komt natuurlijk door deze podcast.

Petra: Ja, en de planten groeien nou eenmaal niet snel.

Mirko: En de natte lente heeft ook niet minder verkoop, minder planten toevoer met zich meegebracht.

Joost: Nee, voor mij is het ongekend.

Mirko: Super.

Joost: Ja, op zich hartstikke goed natuurlijk.

Petra: Ja, inderdaad.

Joost: Dus dat is eigenlijk mijn tuinmoment. Het is weer een mooie aanleg van nieuwe tuinen en blij maken van klanten die daar weer van kunnen genieten. Wat is jouw tuin moment Petra?

Petra: Ja, mijn tuinmoment is de constatering dat de wedloop met de slakken weer begonnen is.

Joost: Haha, succes.

Petra: Ja, vreselijk. Ja, ik heb voor een deel een bostuin met veel schaduw. Vorig jaar heb ik een nieuwe tuin aangelegd, meer open en meer zon. Dus ik hoopte dat door de hele boel om te gooien er wat minder slakken in mijn tuin zouden zitten.

Joost: Jammer joh.

Petra: Tot nu toe dacht ik dat het wel zo was, maar met al die regen komen ze uit alle hoeken en gaten. Ik kan denk ik de slakkenfans kan ik plezieren, want ik heb denk ik wel tien soorten in mijn tuin, maar die vreten alles op.

Joost: Verschrikkelijk.

Mirko: Daar gaat je moestuin.

Petra: Ik heb een moestuin gehad. En dan keek je 's avonds naar buiten en dacht je ow, dat is een lekker kropje sla voor morgen, een serieus maatje en dan kwam ik de volgende ochtend beneden, dan was die gewoon echt helemaal weg.

Mirko: Ja, bekend verhaal, hoor. Ik heb een klein, heel klein stadstuinje op een dakje eigenlijk. Ik heb altijd in de lente, de vroege lente, hebben de bomen nog niet echt bladeren. Dus dan bloeit mijn tuin als een tierelier maar dit is het moment dat het dus helemaal in de schaduw ligt. En ook het moment dat die vrienden van jou ook bij mij langskomen. Dus bij mij is het nu aanpassen en je tweede lichting erin.

Petra: Ik word er helemaal gek van, ik heb wel zeker geprobeerd ook met het aanleggen van de tuin rekening te houden met een beplanting natuurlijk. Dat je dingen neerzet die niet zo aantrekkelijk zijn voor slakken. En zoals de drooplant en speciale soorten ooievaarsbek. Ik heb ook Hosta in de tuin. Maar dat is natuurlijk eigenlijk als je last van slakken niet zo slim. Maar ik heb wel speciaal soorten uitgezocht die harde blaadjes hebben waar ze niet van lusten. Maar ja, ik ben echter vanmorgen weer

met de koffieprut enz. er naartoe gelopen om het te kijken of dat ging werken. Dat is dat is mijn tuinmoment op dit moment.

Joost: We hebben kippen en ik gooide elke keer gewoon die slakken bij de kippen. Maar op een gegeven moment waren er zoveel dat ze ze gewoon terug gingen gooien. En dat ik bang was dat eieren ernaar gingen smaken. Dus ben ik ook mee gestopt.

Petra: Ja, ik dacht kun je niet ergens egels kopen ofzo?

Joost: Ongetwijfeld.

Petra: En dan die in je tuin zetten, want die lusten ook slakken. Ja, als je toch in de bostuin woont is een egelhotel maken, dat zijn natuurlijk wel ideeën.

Petra: Ja, ik heb er nog nooit eentje gezien. Ze zijn er vast, maar ik zie ze niet in mijn tuin.

Lisette: Ik heb er vanochtend de tip gekregen om de schilletjes van je ei te bewaren en klein te maken en die rondom je plantjes te doen. Ook goed voor de voeding van de plantjes.

Joost: Ja, goede tip.

Petra: Laten we het daarbij houden voor wat betreft de tuinflustraties.

Joost: Hij zit wel diep Petra.

Petra: Ja, zeker. Laten we beginnen met ons thema van vandaag, het water in de tuin.

09:11 Interview met Lisette Heijke en Mirko van Ingen van Amsterdam Rainproof

Petra: Lisette, misschien kun jij beginnen met de jezelf voor te stellen aan ons, aan onze luisteraars.

Lisette: Ik ben community manager van Rainproof. En Rainproof is een programma van waternet en de gemeente Amsterdam zoals jullie ook al lieten weten. Het is een programma dat zeven jaar geleden is opgezet, eigenlijk aan de hand van een hele hevige regenbui in Kopenhagen. Tenminste dat was de aanleiding, de wake-up call, zoals we het noemen. En waarop we zagen dat een stad dat volledig besteed is. Dus je moet even denken zowel aan gebouwen, als in de openbare ruimte, als in tuinen, waar gewoon tegels liggen. Is het ontzettend lastig voor het regenwater om weg te kunnen. En even een klein beetje achtergrond informatie. De riolering in Amsterdam is gedimensioneerd op twintig millimeter buien. En daar gaan soms richting piekbuien van de zestig millimeter. Dat betekent dat het water niet weg kan en op straat bij staan. En dat is in Amsterdam maar in de rest van Nederland is het net zo relevant. Dus op een andere manier te kijken naar een regenwater en voornamelijk ook om te zorgen dat het regen water weg kan lopen door de aarde heen. Dus van Rainproof hebben we een netwerk opgestart omdat we ook heel erg bewust zijn van we kunnen het niet alleen maar oplossen in de openbare ruimte. We moeten ook eigenlijk het hele daklandschap zoals we dat noemen, geveltuinen, achtertuinen, voortuinen moeten we erbij betrekken. Dus dat betekent in gesprek met hoveniers, met Amsterdammers maar ook met ontwerpers en vastgoedontwikkelaars. En natuurlijk gewoon met een mensen binnen onze eigen organisaties van Waternet en de gemeente. Maar wij zijn dus ook enorm bezig met heel veel Amsterdammers om de boel te vergroenen zodat je het regenwater beter kan weg laten lopen. Maar ook dat je mensen meeneemt in hoe kun je dat water nou beter benutten, wat zijn de kansen? Dan kun je een regenton aansluiten, hoe zorg je ervoor dat als we dan veel meer groen hebben dat je ook in de droge periodes dat kan bewateren.

Petra: En heb je zelf een balkon of een tuin?

Lisette: Ik heb een tuintje en het is echt mijn levensvreugde in de stad. Dus ik ben enorm bevoorrecht dat ik dat heb, een tuintje op het zuiden.

Petra: En hoe groot is die?

Lisette: Ik denk twintig vierkante meter, misschien richting de dertig. Ja, best wel een tuintje. Het is ook een beetje een jungle. Ik heb ook een aantal jaren in de jungle gewoond. Ik zit wel bij Rainproof maar eigenlijk is mijn, niet geheime agenda want iedereen weet het wel, is een beetje jungle brengen naar de stad. En dat begint in mijn eigen achtertuin en ook mijn geveltuin.

Petra: Oké, wat leuk. En hoe doe je dat dan? Want wat versta jij dan onder een jungletuin?

Lisette: Een tuin waar je niet te veel aan hoeft te doen.

Petra: Nou, dat klinkt altijd goed.

Lisette: En waar je ook, nou ja, het is gewoon beetje een chaos. Het ziet er misschien chaotischer uit, want ik ben echt wel mee bezig. Maar ja, ik laat de boel gewoon ook echt wel groeien. Dus er zitten

bloemen, bomen, moestuin allemaal door elkaar heen. En als er een onkruid is en het is mooi. Ik geloof niet zo in onkruid dus ik ben heel voorzichtig in wat ik wel of niet weghaal. Maar het liefst laat ik eigenlijk alles gewoon zijn gang gaan.

Joost: En hoe ben je aan die kennis gekomen om dat zo aan te pakken?

Lisette: Ja, ik denk ook gewoon doen. Een aantal vrienden van mij met best wel veel kennis van de natuur maar ook gewoon beleven en wat ik net zei ik heb een aantal jaar in de jungle gewoond. Dus ook een jaar vol met cacao plantages bezig geweest. En daar leer je van heel veel over de natuur en planten. En voornamelijk ook om het te waarderen. Dus tegen je plantjes praten.

Petra: Ow jongens kom op.

Joost: Muziek

Petra: Het is ook een mindset natuurlijk hoe je zelf kijkt naar wat een tuin zou moeten zijn.

JPetra: Ja, Mirko, wil jij ook je zelf ook nog even introduceren?

Joost: Ik was je niet vergeten.

Mirko: Het was ook een veelste leuk verhaal, ik zat ook gebiologeerd te luisteren. Ik ben Mirko van Ingen, ik ben collega van Lisette en tuinliefhebber denk ik toch wel dat ik dat mag zeggen. En ja, we zijn dus actief bezig met regenbestendig maken van de stad, en eigenlijk klimaat robuust zoals jij noemde, maar ik vind het eigenlijk hele moeilijke woorden. Maar het toffe is eigenlijk dat het gaat om die kans. Eigenlijk is het dus, je kunt dus bijdragen met jouw kleine mini achtertuinje om de stad gewoon groener te maken en leefbaarder te maken. En gewoon ook veel toffer te maken. Ik denk dat dat het mooie is waar ik me mee bezig mag houden. Want ik hou me dan direct bezig met de groensector. Dus hoe kunnen we aan de ene kant bewoners betrekken, maar ook bedrijven. Hoe krijgen we het lokale tuincentrum mee? Dat die ook dit thema lokaal gaat presenteren? Hoe gaan we het gesprek aan met de hoveniers? Dat die hun portfolio meer laten zien dan de traditionele betegelde tuinen. Dit is niet ten nadele van de hoveniers, want er zijn er heel veel die geweldige mooie tuinen neerzetten. Maar het is denk ik ook heel tof om vanuit die vakgroep te kijken van wat zijn de nieuwe kansen die eigenlijk dit probleem met zich meebrengt? Aan de ene kant is dat dus het anders omgaan met regenwater. Maar ook aan de andere kant zie je dat in de stad de hitte zo ontzettend blijft hangen en juist die tegels daar echt een problemen veroorzaken. Ook voor de binnentemperatuur van je woning, want het kan zo zeven graden schelen in de tuin als je die betegeld hebt, of dat heel lekker groen ingericht is. Dat is echt, dat kun je gewoon voelen. Door slim om te gaan met groen, door beplanting op een andere manier te gebruiken, door regenwater meer als een soort gift te zien dan als het een probleem te zien, denk ik dat je van het probleem eigenlijk gewoon een hele mooie kans kan maken. Dat is ongeveer waar ik mee bezig ben in Amsterdam en ook buiten Amsterdam.

Joost: Ja, reuze interessant. Groen past natuurlijk gewoon bij iedereen.

Petra: Het klinkt ook alsof jezelf groene vingers hebt.

Mirko: Nou ja, destijds wel. Ik moet zeggen dat ik jammer genoeg niet vaak genoeg nog met mijn vingers in de grond zit. Maar ik probeer, als ik de kans krijg zeker wel bij te springen en gelukkig zijn er zo veel toffe initiatieven hier in Amsterdam, daar hebben we het zo nog wel even over, waar we aan kunnen bijdragen. Waar ik ook nog wel eens gewoon lekker met mijn vieze broek, zoals nu, vanmiddag lekker aan de slag mag.

Lisette: Ja, het klopt ook wel echt, wat je zegt het raakt aan verschillende thema's. Wij zitten natuurlijk heel erg vanuit wat we dan noemen klimaatacceptatie, klimaatbestendig, hitte en droogte, maar eigenlijk is groen is echt een verbindend (iets), het maakt ons ook gewoon blijer. Het heeft een sociaal aspect je ziet ook veel projecten in de stad waar het gaat over sociale cohesie voor onze eigen gezondheid. Mirko en ik hebben vorig jaar met woningbouwcoöperaties plantjes uitgedeeld, er was een teler die had heel veel plantjes over ook in de coronatijd. Ja, het doet gewoon heel veel als je een plantje weggeeft aan iemand, we worden er blij van. Dus we zien dat groen inderdaad een verbindend aspect is in de stad en ook voor de biodiversiteit. Volgens mij is het ook aan ons om te denken van oké, misschien hou je van tuinieren, dat is natuurlijk supermooi. Dan ga je sowieso aan de tuin maar ja, besef ook dat het gewoon van belang is voor de stad, voor de biodiversiteit.

Joost: Ja, je ziet gewoon als je er een klein beetje in verdiept dat het echt voor iedereen kan. Het is letterlijk een tegeltje eruit, een plantje erin. Het is niet zo ingewikkeld, het is niet eng. Het is toch wel

het bewust maken van de mensen dat het overal kan. Al is het tegen een geveltje aan, al is het, noem het maar, alles kan.

Lisette: Op het balkon.

Joost: Op balkon ja inderdaad, daken alles kan gewoon.

Petra: Ik denk dat er veel mensen zijn natuurlijk die misschien wel een beetje groene vingers hebben die dit zeker onderschrijven maar is er nu ook, zeg maar, echt een acute urgentie? Gebeuren er in de stad dingen waarom mensen, zeg maar, het regenbestendig maken belangrijk gaan vinden?

Mirko: Zeker, wat in het begin al werd genoemd, je ziet gewoon dat doordat het extremer worden van het klimaat, zie je dat er soms zulke harde buien vallen. Dus er valt in een jaar meer regenwater dat er tien jaar geleden viel. Maar belangrijker nog, het valt in hele korte periodes en eigenlijk in die periode zie je gewoon dat tuinen, straten onderlopen. En nou ja, dat is tot daaraan toe, maar vaak wat je ziet doordat het niet de grond in kan loopt het kelders in, loopt het soms zelfs huizen in, het zorgt voor schade aan woningen en dat is het watercomponent. Aan de andere kant heb je ook nog dat die woningen in de zomer ontzettend opwarmen. En dat de binnentemperatuur bijna tot gezondheidsrisico's leidt bij bewoners. Je ziet dat nu ook steeds vaker jammer genoeg in het nieuws naar voren komen dat vooral kwetsbare die kunnen daar echt zwaar last van hebben tot extreem.

Petra: Ja, is dat alleen in de binnenstad. Of zie je dat in de hele stad?

Lisette: Nou, water zeggen we altijd, water is niet zo ingewikkeld, het loopt van boven naar beneden. En je hoeft eigenlijk maar een drempel te hebben en dan is het, zeg maar, het gebied waar het water heen kan of niet. Ik bedoel maar te zeggen van wateroverlast is echt super lokaal, situatie gericht. Dus het kan net zo goed in de binnenstad zijn als in de rand van de stad. Behalve dat je dan zou kunnen zeggen dat de binnenstad meer verharding heeft, zoals we dat dan zeggen, op straat en met de bebouwing. Dus als je zegt buiten de stad waar je gewoon veel meer ruimte hebt, meer groen, dan is er natuurlijk voor het regenwater veel meer kans om weg te lopen. Dus dan zou je kunnen zeggen de binnenstad is kwetsbaarder daarvoor. Nu we hebben een regenwater knelpunten kaart in Amsterdam tenminste. Er zijn wel andere steden die er ook naar kijken en dan kun je ook kijken voor je eigen woning van zit ik in de regenwater knelpunt?

Petra: Maar dat betekent dus, als je, zeg maar, in een gebied woont met veel risico. Dat op het moment dat er heftige regen komt dat je kans hebt dat je tuin onder water komt te staan of je straat. Of dat het zelfs naar binnen loopt.

Lisette: Zeker als het dan dus volledig verhard is. Dus als er tegels liggen. Dat zie je ook wel, ik kom nu even opnieuw terug bij coöperatie, dat we daar de gesprekken mee voeren. Dan merken we dat mensen er eigenlijk steeds anders naar gaan kijken. Waar voorheen, je hebt gewoon een tuin. Een tuin is een tuin, die kan betegeld zijn of niet. Dat kan ook gewoon smaak zijn maar we merken wel dat er ook gewoon steeds meer meldingen zijn van overlast. Dan kun je bijvoorbeeld een extra drainage aanleggen, maar waarom zou je dat eigenlijk doen? Waarvoor vergroen je de boel niet en zorg je dat de bodem, daar begonnen we ook even mee, de bodem is eigenlijk het begin. Want je kan wel groen hebben maar als je bodem niet waterdoorlatend is, schiet je er eigenlijk nog steeds niet mee op. Dus als je zorgt dat je een goede bodem hebt, dan heb je eigenlijk je natuurlijk infiltratie. Daar heb je geen extra afvoer voor nodig in de meeste gevallen.

Petra: Hoe zorg je dan voor zo'n goede bodem?

Mirko: Je ziet dus, wat je heel erg nodig hebt in de bodem in eerste instantie is, en jullie gaan er volgens mij ook nog dieper op in tijdens jullie podcast over bodemsamenstelling. Maar je hebt lucht nodig. Waak wat er gebeurt, dat reikt ook aan nieuwbouwwijken waarom je ziet dat niet alleen midden in de stad, maar ook in een nieuwbouwwijk het vaak slecht gaat. Is dat de grond helemaal fijn gestampt is. Er zit helemaal geen lucht meer in, er zit eigenlijk heel weinig natuurlijke voeding in. Daar zijn allemaal puinlagen is daarop terechtgekomen. En ja, de basis om water te kunnen infiltreren is eigenlijk lucht in de bodem. Maar hoe krijg je lucht? Nou, dat is vaak door leven in de bodem. Belangrijke insecten, bodemleven, dat is eigenlijk de belangrijkste maatregel om je tuin, watervriendelijk te maken is om ervoor te zorgen dat de bodem levend wordt. En dat daar een ecosysteem komt, of in ieder geval een normale doorlaatbaarheid komt doordat er leven in de tuin zit. De planten daar weer beter op groeien, want die wortelen dan ook beter op het moment dat je meer lucht en leven in die bodem hebt. Je hebt

eigenlijk een mooi cirkeltje waarin het water dan ook weer beter weg kan lopen. Waar je ziet bij tegels, daar loopt natuurlijk heel weinig doorheen. Maar ook ja, bij tuinen die soms wat eenzijdig zijn ingericht zie ook dat jij de bodem die heeft geen voordelen aan een mono beplanting. En de bodem heeft voordelen aan diversiteit aan beplanting en dat zorgt voor die lucht in de bodem, dat zorgt voor leven in de bodem. Ik denk jullie volgende keer nog dieper op ingaan, wat we kunne er denk ik een uur over praten, maar het is heel interessant.

Joost: Ik vind het zeker interessant, want hoe kun je dan, even concreet, de luisteraar denkt nu oei ik moet naar buiten rennen en een tegel eruit trekken, en dan? De tegels eruit, er ligt wit zand onder meestal als het goed is. En dan?

Mirko: Ja, terecht, want je bent er nog lang niet. De tegels eruit, dat is dat leuk. Maar vaak is een tegel ook al niet voldoende. Want als jij een heel kleine stuk aarde in een tegeltje weggehaald en naar een plantje inzet, zal je zien dat daar omheen nog steeds het witte zand zit wat je noemt. Dus idealiter haal je een stuk, maak je er een border van of haal je een aantal tegels weg. En dan is het echt wel basis om een deel van het zand weg te halen wat er onder ligt. Je hoeft niet alles weg te halen want je kunt het ook goed vermengen met de verse grond die je erop stort. Idealiter gebruik je biologische grond, maar wat er voorhanden is in dat opzicht. Door het op die manier, dan pas de planten echt goed aan te planten, eventueel nog meststof te gebruiken als het nodig is, is een beetje afhankelijk van wat voor soort tuin het is. Want het ook weer afhankelijk, ligt het in de zon, ligt het in de schaduw, is het een lage tuin, is het een droge tuin. Daar kies je dan je beplanting op uit. Ik wil het niet ingewikkelder maken dan het is.

Joost: Kunnen mensen dan gewoon naar een tuincentrum gaan en daar biologische potgrond. En dan heb je al een aardige basis, denk ik, om die plant erin te zetten. Het liefst zoveel mogelijk natuurlijk. We zijn er al achter gekomen dat in de stad is een verhouding van één op drie, één deel bestrating, drie delen groen, een uitdaging. Ja, zoveel mogelijk daar zien we toch met z'n allen onderhand wel het belang van.

Petra: Want hoe is dat in jouw tuin Lisette? In je groene jungle, hoe is de verhouding grijs en groen?

Lisette: Ik denk dat het ongeveer tweederde groen, eenderde verhard. Ik heb vlonders en een klein soort tussenpaadje. Dat natuurlijk ook iets, het is heel begrijpelijk, zeker als je niet in mega gazon hebt, dat hebben we nou allemaal eenmaal niet, dat je wel iets van een verhard terras wil hebben. Maar je kan ook denken over bijvoorbeeld houtsnippers of een grindsoort werkt soms ook of, soms noemen ze dat ook, Mirko gebruik je dat ook in tuinen, ze noemen dat groene tegels. Het is wel een tegel, maar er is ook ruimte om groen tussendoor te laten.

Petra: Die open zijn van structuur.

Lisette: Ja, precies. Nou zijn die misschien niet zo geschikt, ik wilde zeggen waar je je tafeltje op kan zetten en je stoeltjes, maar ik denk dat dat niet zo lekker zit. Maar denk ook aan andere manieren om gewoon je plek te creëren waar je niet per se allemaal planten hebt maar wat ook niet tegels hoeft te zijn.

Petra: Half verharding is een goed voorbeeld daarvan. Dan heb je natuurlijk toch dat het water weg kan zakken en vlonders.

Mirko: Ja, er zijn tegenwoordig ook nog hele mooie innovatieve producten op de markt waar je echt water passerende tegels hebt of waterdoorlatende tegels. Die hebben dus dezelfde structuur als een normale tegel alleen die hebben wel de mogelijkheid dat er nog water doorheen of tussen de vrogen kan weg sijpelen. We willen niet aangeven dat je al je terras altijd moet weghalen, je moet ook lekker kunnen zitten en je tuinset kunnen neerzetten. Maar op die manier ben je wel bewust bezig met het regenwater terwijl je ook lekker zit.

Joost: Daar is echt wel veel vraag naar, je ziet inderdaad ook wel in de aanbieders van bestratingen, waar het eerst een halve pagina was, zijn het nu drie pagina's met de natbestrating die waterdoorlatend is. En dan valt het regenwater, en dan? Wat je zei, er valt zoveel in zo'n korte tijd, dat moet je toch managen. Zijn er nog andere manieren. bijvoorbeeld ook om het dak af te koppelen, het regenwater afkoppelen?

Mirko: Zeker, ja het interessante is eigenlijk dat een hele hoop regenwater valt op het ene moment en een heel groot deel van het jaar is het super droog. Dus het is eigenlijk heel gek dat we maar een heel

klein deel van het super gratis en gezond regenwater voor de plantjes gebruiken. Dus jazeker er zijn een hele hoop manieren om dat water op te vangen en te kunnen hergebruiken op een ander moment wanneer het meer nodig is. Dus van de simpelste maatregel is natuurlijk, die kent bijna iedereen wel de regenton. Maar er zijn ook ondergrondse manieren om regenwater op te vangen, daar te kunnen laten infiltreren of zelfs weer omhoog te pompen en te kunnen hergebruiken. Maar jij noemde net het dak, volgens mij?

Joost: Ja, onder andere.

Mirko: Ja, precies. Jazeker er zijn natuurlijk, dat zie je nu steeds meer op schuurtjes zie je de simpele sedumdaken naar voren komen, die natuurlijk hartstikke tof zijn voor de biodiversiteit en vergroening. Maar er zijn zelfs nog intensievere groene draken die je zou kunnen aanleggen op jouw eigen dak, waar ook een waterretentie onder zit.

Petra: Wat houdt dat in?

Mirko: Dat betekent dat eigenlijk de groen laag, daaronder zit een laag lucht, om het even heel simpel, nu simplificeren ik het een beetje, maar zo zie je het wel. En in die laag lucht kan dus water tijdelijk blijven staan.

Petra: Als een soort spons.

Mirko: Zeker als een soort spons. En die houdt het op, het groen zal daar een deel weer van opnemen en vanuit dat groen zal het ook een deel weer verdampen. Maar er is ook een deel wat op een later moment dan weer weg kan lopen uit die regenpijp. Dus die het riool in het extreme weer dan ontziet.

Joost: Maar je hebt over de daken, voordat alle daken instorten. Is elk dak daar geschikt voor?

Mirko: Nee, het is sowieso even heel belangrijk om, check één is altijd om te kijken wat is de dakconstructie, wat is de draagkracht van je dak. Dat is natuurlijk niet altijd op te zoeken, dat weet ik ook, helemaal bij andere huizen, maar weet dat een vierkante meter sedum lichtgewicht kan al zo tachtig kilo wegen als die helemaal opgezogen is met water. Dat veel, dat is echt een hele hoop. Dus ik ga zeker niet zeggen iedereen moet vanmiddag beginnen met z'n dak te vergroenen. Maar we moeten er wel naartoe werken, want ja, die daken, we hebben ongeveer meer dakoppervlak in de stad dan dat we tuinooppervlak hebben.

Joost: Het is zonde om er niks mee te doen.

Petra: En ik denk dat daar ook heel veel warmte vandaan komt. Want natuurlijk als je dak warm wordt, dan slaat het naar binnen.

Mirko: Exact. Ja, dat groen op dat dak en dat kan sedum zijn maar dat zou ook intensieve groene daken, polderdaken kunnen zijn, of kruidenmengsels, je kunt van alles bedenken wat op die daken heel goed kan groeien. En dat zorgt ook voor de binnentemperatuur, isolatie van het dak.

Petra: Nu we het over daken hebben, in de stad heb je natuurlijk ook veel dakterrassen en balkons. Wat kun je doen als je geen tuin heeft, maar wel een dakterras?

Mirko: Er zijn verschillende mogelijkheden, ik denk misschien beginnen bij een balkon. Wat natuurlijk altijd een kans is, is een regenpijp. Dus als je een regenpijp om of naast jouw balkon hebt lopen, kijk of je er een regenton op kan aansluiten. Want een regenton is vaak voldoende om jouw balkonnetje groen daarmee te bewateren. Op misschien de aller extreemste hitte zomer na waarin je een beetje extra moet hebben, dus dat is een mooie basis. Daarnaast is op een balkon natuurlijk echt het vergroenen, dus aan de ene kant gebruik de oppervlakte op de grond van je balkon, maar ook bijvoorbeeld de relingen. Daar kun je natuurlijk, je ziet ze vaak hangen, hele mooie plantenbak omheen hangen. Gebruik hangende planten die dus langs de relingen naar beneden hangen zodat er meer verkoeling kan komen en ook die groene balkons, die zorgen gewoon echt voor een aangename leefbaarheid op dat balkon.

Petra: En het ziet er veel leuker uit.

Mirko: En ziet er veel leuker uit.

Lisette: Het ziet er heel leuk uit.

Joost: Even terug naar het regenwater. Ik denk waar je het voornamelijk over had, zijn de platte daken. Er zijn natuurlijk ook pannendaken. Het regenwater komt toch naar beneden, hoe kunnen we ervoor zorgen dat het dan niet in het riool loopt? Je gaf aan om infiltratiemogelijkheden.

Lisette: Het is wel grappig, wij komen best wel vaak tegen in gesprekken als we het hebben over afkoppelen zoals mensen dat dan noemen. Aan de ene kant, je hebt een regelpijp, daar kun je een regenton aan vastzetten. Dat kan heel simpel, voorheen was het eigenlijk voornamelijk regenpijpen door de midden zagen, een tussenstuk erin, moeilijk, moeilijk. Als je handig bent, helemaal niet moeilijk. Maar tegenwoordig kun je gewoon een gaatje boren en dan zit hij er ook in. Wat je hebt is een overloop terug je regenpijp in. Dat betekent als die regenton vol is dan loopt het overige water gewoon weer terug je regenpijp in en daarmee de riolering. Wat je ook kunt doen is op je regenton een extra kraantje plaatsen met een slangetje, een infiltratie slangetje als je er gaatjes in maakt, wat eigenlijk gewoon je tuin heel langzaam infiltreert. Dus dat je constant een soort doorloop hebt daarvan met nog steeds die terugloopt naar het riool. Ik denk dat het een goede vorm is en zeker in de stad. En ook een stad waar je, zoals in ieder geval in deze buurt regelmatig ook hoge grondwaterstand hebt. Wil je gewoon echt niet in je regenpijp volledig afkoppelen zoals we dat noemen, oftewel gewoon aan de onderkant afzagen en dat water weg laat vloeien in je tuin. Dan moet je echt goed weten of je tuin het kan opvangen want vergis je niet, een grote dak oppervlak, en dat hebben we vaak in de stad, met een behoorlijk buitje krijg je echt een hele plens in je tuin.

Petra: Ja, dan krijg je een overstroming.

Lisette: Dan krijg je een overstroming. Als je dat wel doet, moet je goed weten of je tuin het aankan en dan moet je ook nadenken over als je hem echt afzaagt aan de onderkant, dat je met grind.

Petra: Een soort watergang.

Lisette: Precies, in zo'n watergang.

Mirko: Het past ook heel mooi, wat jij zei, dat het water loopt naar het laagste punt, dat is hier ook weer de basis. Als je echt je regenpijp afgekoppeld, moet je echt goed nagedacht hebben over waar loopt het water naartoe? Je wilt het liefst laten infiltreren wat verder van je woning af waar een verlaging in je tuin is gemaakt.

Lisette: Misschien een regenwatervijver.

Mirko: Een Regenwatervijver is ook wel iets wat misschien bij jullie een keer naar voren is gekomen of gewoon een verlaagde groenstrook. Dus je terras iets afleggen zodat het water richting het groen loopt.

Joost: Ja, en vooral ook van het huis af, dat wil ik wel even meegeven inderdaad. Dat als je een kelder hebt of iets heb je wel een probleem. Het is wel heel goed dat jullie zeggen inderdaad, denk er wel eerst even goed over na. Maar belangrijk is het zeker.

Petra: Wat is een wadi, misschien goed voor degenen die dat niet weten. Om het nog even uitleggen.

Mirko: Ja, er zijn eigenlijk verschillende vormen. Een wadi in de publieke ruimte die je steeds vaker ziet is eigenlijk een verlaging. Dus dat is eigenlijk een stuk tuin, als je het zo zou kunnen noemen, wat lager ligt dan het maaiveld. Dus lager ligt dan de straten of de pleinen en het water loopt dus vanaf het maaiveld in de verlaagde groenstrook. Aan de ene kant kan het water er dus tijdelijk blijven staan. Dus op het moment dat het regent kan er twaalf uur lang zou het water iets kunnen staan. Dus twaalf uur lang zou het als een mini vijvertje kunnen fungeren. Maar de functie van een wadi is dat het ook weer wegloopt. Dus aan de ene kant zal het infiltreren in de bodem wat je zet daar natuurlijk beplanting waar het de grond in kan, en aan de andere kant zit er, vooral in publieke ruimte, zit er bij die wadi's ook infiltratiesystemen onderin waardoor het water eigenlijk weg kan lopen en uiteindelijk weer teruggegeven kan worden. Het klinkt een beetje technisch, maar terug gegeven kan worden aan het oppervlaktewater. Dus dan wordt het vaak weer of het wordt naar een regenwaterriool, dus een riool gemaakt voor regenwater, of het wordt gewoon bijvoorbeeld naar de rivier of naar het water of naar het slootje om de hoek geleid.

Petra: Het idee is dat het water gewoon langer in de bodem blijft, niet meteen wegzakt en afgevoerd.

Mirko: En dit is de technische publieke ruimte maar je kunt het ook gewoon in je tuin doen. Door een verlaging in je tuin aan te leggen en het liefst dan ervoor te zorgen dat het water bijvoorbeeld van je terras richting die verlaging loopt en dan ook de beplanting echt goed aan te passen op de verschillende plekken van de wadi. Je moet het eigenlijk zien, de laagste plek is een beetje moeras plekje. Waar het vochtiger zal zijn dan op de randjes van de wadi, want het is eigenlijk een soort kuil.

Joost: Het biedt ook wel hele mooie goede mogelijkheden inderdaad voor de beplanting om weer iets wel iets apart te creëren en zo die biodiversiteit te krijgen.

Petra: Ik heb het idee dat dit een onderwerp is waar we nog een hele aflevering aan kunnen wijden.

Mirko: Ja, leuke he?

Petra: Ja, ik vind het super interessant. Misschien, om even toch af te gaan ronden. Waar we niet echt over hebben gehad is wat je doet in tijden van echte droogte. Zou je daar nog een klein dingetje over willen zeggen?

Mirko: Ja, in extreme droogte heeft natuurlijk ook te maken dat er weinig water valt. Aan de ene kant is er te weinig regen en vaak heeft droogte ook te maken dat het heel warm is. Wat er gebeurt, op het moment dat het heel droog is, de bodem zal heel weinig vocht in zitten. Dus jouw beplanting in je tuin zal het best wel moeilijk krijgen op dat moment. Dus aan de ene kant, wat heel slim is om ervoor te zorgen dat de plekken zijn waar meer schaduw is. Want in schaduwstukken van je tuin zal het water veel minder snel opdrogen dus zal die beplanting veel minder extra kraanwater nodig hebben in die droge periodes. Aan de andere kant probeer vormen te vinden, we hebben het net al genoemd, om dat regenwater op te vangen in de ene periode en op een slimme manier te gebruiken in de andere periodes. Dus echt slimmer omgaan met die extreme piekbuien en die op een later moment alsnog te kunnen gebruiken. Dat is, denk ik, de eerste maatregelen. Ik weet niet of jij daar nog een aanvulling op hebt?

Lisette: Nee, niet echt. Ik heb wel, maar dat is niet mijn volledige expertise. Maar ook van mensen gehoord, het weer verandert maar de natuur is ook echt wel, wij proberen ons aan te passen aan het klimaat. Maar de natuur kan zich ook echt wel aanpassen, dus het is ook zoeken gewoon inderdaad naar de juiste planten, hebben ze echt zoveel water nodig om te overleven? Natuurlijk moet je ze niet volledig uit laten drogen. Maar we moeten gewoon gezamenlijk een nieuwe balans vinden erin. Eigenlijk is het beste wat je kan doen is inderdaad zorgen dat je een regenton hebt of twee als je de ruimte hebt. Dat je daar net even dat water kan geven tijdens die lange droge periode.

Mirko: Misschien aanvullend daarop nog, wat ook altijd heel belangrijk is, is na te denken over welke planten zet je op welke plek neer? We noemden het al even, je hebt natuurlijk de hele zonnige plekken in je tuin zullen het zwaarder hebben in die periode dan de schaduwplekken, dat noemden we net al even. Dus denk na, er zijn verschillende soorten beplanting die het beter doen in een warm klimaat. Dus dat zijn planten die misschien wat zuidelijker, inheems zijn dan bij ons. Die zouden misschien wel beter op die warme plek kunnen staan of op die zonnige plek.

Joost: Het biedt ook mogelijkheden, ik merk het in mijn eigen bedrijf, er zijn best wel een hoop bomen vooral die dood zijn gegaan door grondwaterstand, droogte, enzovoort. Denk dan ook inderdaad goed na. Ik ben mezelf aardig in aan het verdiepen wat je dan terugzetten. Beuken hebben het heel moeilijk, dan ga je geen beuk terugplaatsen. Denk dan een tamme Kastanje of Robinia, dat soort beplanting. Dus zie het dan ook als kans en vul het dan ook goed in met wat je vervangt.

Petra: Inderdaad, als mensen ideeën willen of willen zien wat er al gebeurd is in de stad, of voor inspiratie nodig hebben? Waar kunnen ze dat vinden?

Lisette: Op www.rainproof.nl.

Petra: En die waterkaart die jij noemde of de risicokaart, staat hij ook op jullie website?

Lisette: Ja.

Petra: Waar je kunt zien hoeveel risico je loopt in de straat of in je wijk voor als het hard gaat regenen?

Lisette: Ja, maar dan maar als je Googelt, het is gewoon <https://www.rainproof.nl/nieuws/de-rainproof-knelpuntenkaart>, dan vind je hem ook en daar zie je overigens ook hittekaarten. Ook voor niet Amsterdammers, het is gewoon interessant om te begrijpen wat er gebeurt met de regen en de hitte en de droogte. Dus ja, neem er een kijkje naar, ook als je niet in Amsterdam woont. Zeker op de website ook van Rainproof heel veel voorbeelden van Amsterdammers die hun tuin, klein en groot, mooi hebben ingericht of gewoon ervaringen over: ik had eerst wateroverlast, daarvoor ben ik dit gaan doen. Ja, veel tips en tricks. Als je zelf leuke ervaringen hebt of je hebt vragen, je kan ons altijd gewoon bereiken. We zijn er echt voor om van elkaar te leren en om ook te laten zien van wat is er mogelijk.

Mirko: Ja, en mocht je naar luisteren en niet een Amsterdammer zijn, het is sowieso leuk, want er staan ook heel veel inspiratievoorbeelden op. Die zijn niet anders in Amsterdam dan dat ze ergens

anders zijn, maar je ziet ook dat bijvoorbeeld vanuit Amsterdam werken we aan landelijk trajecten mee. Kijk bijvoorbeeld ook op de website van groener Nederland begint in je eigen tuin, dat is eigenlijk een campagne met allemaal landelijke organisaties die zich met groen bezig houden. Daar staan allemaal tips en tricks op, maar ook allemaal acties die je kunt doen in je wijk. Zoals bijvoorbeeld het NK tegelwerpen waar we met Amsterdams Rainproof ook aan meedoen. Heel leuk initiatief waar we eigenlijk bewoners op een leuke manier willen prikkelen om die tegels eruit te halen. Dat gaat dan vaak in duels, wij strijden dit jaar tegen Rotterdam. We hebben jammer genoeg vorig jaar verloren.

Joost: Dat is altijd lastig.

Mirko: Ja, dat is heel lastig, maar nu staan we hartstikke voor dus we gaan ons best doen om de strijd dit jaar wel te winnen. Maar zo zijn niet alleen Amsterdam en Rotterdam, er zijn dus 80 gemeentes die er nu aan meedoen, die allemaal tegen elkaar of voor zichzelf strijden met het hogere doel natuurlijk die tuinen groener krijgen. Het is niet dat duel maar het is de tegels eruit halen.

Joost: Klinkt allemaal geweldig. We willen jullie bedanken en jullie hebben hem verdiend. We hebben het al even over gehad, dat hebben jullie als luisteraar niet meegekregen maar goed, dat was even testen. We hebben natuurlijk weer de koffie, mogelijk maakt door Kookotte Check de site voor de kortingscode, hij gaat een keer komen, bedankt!

Lisette: Jullie bedankt, ontzettend leuk om bij jullie te zijn, om langs te mogen komen en dit gesprek te voeren.

Mirko: Ja, super waardevol. Wij klinken misschien alsof er allemaal zoveel van weten. Maar dat weten we eigenlijk helemaal niet. En het toffe van dit onderwerp is dat we het echt samen moeten doen.

Joost: Wat hebben we dan gedaan in het afgelopen half uur.

Mirko: Het leuke is, ik leer elke dag en ik dat sta ik in de tuin en dan leer ik van iemand van een corporatie, leer ik van iemand van een tuincentrum, leer ik van een hovenier of van jullie. En ik denk dat dat ook het leuke is van die tuin. Je hoeft het niet in een keer allemaal te kunnen. Ga gewoon lekker starten.

Petra: Dit kan zo een promo zijn voor tuinierkwartier!

Mirko: Nou, bij deze.

Petra: Goed, hartstikke bedankt.

39:55 Tuinfavorieten

Joost: Oké, de tuinfavoriet.

Petra: Ja Joost, wat heb je uitgekozen deze week?

Joost: Ja, het is een bijzondere, je vindt hem niet vaak. Het is de Calycanthus 'Aphrodite'. Een waanzinnig ding.

Petra: Ik heb er nog nooit van gehoord.

Joost: Heel goed.

Petra: Ja, heeft hij ook een Nederlandse naam eigenlijk?

Joost: Geen idee, ongetwijfeld. Zetten we op de site, lekker voorbereid, dank je wel Petra. Je weet me altijd wel weer te vinden, maakt niet uit. Daarvoor hebben we de site, check de site voor alle informatie en de Nederlandse naam. Die gaat Petra ongetwijfeld opzoeken.

Petra: Maar vertel eens wat over die plant. Waarom heb je deze uitgekozen?

Joost: Ook omdat die bijzonder is, mijn vorige werkgever wees me erop. Daar ken ik hem eerlijk gezegd ook van. Van Rob Verlinde. Die gebruikt hem veel, ik kwam hem tegen en ik was ook gelijk weer verliefd. Hij begint nu onderhand te bloeien, denk ik. Alles loopt een beetje achter. Het is een onwijs makkelijk ding. Je zet hem erin, zon, half schaduw, het maakt niet zo heel veel uit. Hij bloeit bijna de hele zomer, je kan hem goed snoeien. Mooi blad, mooie najaarsverkleuring, ruikt. Wat wil je nog meer?

Petra: Het is een struik dus?

Joost: Ik heb er geen aandelen in.

Petra: Met mooie bloemen?

Joost: Ja.

Petra: Doet die nog iets tegen de slakken?

Joost: Hij trekt ze aan. Heel belangrijk. Ga mikado doen, Petra.

Petra: Ja. Nou, ik heb vast nog wel ergens een plekje.

Joost: En wat is jouw tuinfavoriet?

Petra: Ja, voor nu, ik ben dol op vaste planten. Die komen nu natuurlijk allemaal uit de grond. Ik heb heel veel Salvia in de tuin en verschillende soorten. Dat is ook een beetje een prairie achtige plant, die kan ook in nat, in droog, zon. Ja, ik vind het prachtig. Dus dat is voor nu mijn tuinfavoriet.

Joost: Mooi zon klinkt goed.

Petra: Ik dacht dat jij ook nog een tip had aan onze luisteraars?

Joost: Ja, goede. Wat moest ik toch zonder jou Petra. Ik moet dat wel even meegeven, iedereen natuurlijk geneigd en ik ook, om alles te gaan snoeien. Maar ik zou er toch even mee wachten. Want dan sta je het gewoon over twee, drie weken sta je het weer te doen. De jonge uitloper is super mooi om te zien, dus hou je nog even in met snoeien en wacht nog even een maandje of zo. Dat bespaart je een hoop werk.

Petra: Dat is een goede tip. Dat doet me ook denken aan wat anders. Ja, de mensen die naar deze podcast luisteren die wil ik nog even tippen voor een andere podcast: Aan tafel met Dille. Dat is nieuw en die hebben het in aflevering 2 over de luie tuinier met Loethe Olthuis. Zij heeft een nieuw boek geschreven en is bekend van onder andere de Volkskrant, dat heet Duurzaam handboek voor de luie tuinier. Nou, in de podcast van Dille en Kamille, is zij te gast en vertelt ze dus ook over duurzaam tuinieren, hoe je daarmee begint. Dus dat is denk ik ook leuk voor luisteraars van deze podcast.

Joost: Je had me al gewonnen met de luie tuinier.

Petra: Ja, dat is altijd goed. Het is ook echt niet veel werk een tuin, het is maar wat je zelf wilt.

Joost: Zeker. Nee, het is helemaal niet veel werk, het is een kwestie van bijhouden. Daar hebben we het al over gehad.

Petra: Ja. Nou, daar gaan we het bij laten voor deze keer. Want anders wordt de tuinier drie kwartier, denk ik. Ik wil iedereen bedanken voor het luisteren en kijk natuurlijk op onze Instagram voor mooie foto's, op de website voor de shownotes en de linkjes. En ja, abonneer je via je favoriete podcast app. En dan zien we je graag, of ja, dan horen we jullie graag de volgende keer weer. Tot de volgende keer.

Joost: Tot de volgende keer, bedankt.